

רשימת מעברות לפי איזור גיאוגרפי (עדכון 14-08-2023)

מסמך זה מכיל רשימת מעברות המחולקת לפי איזורים גיאוגרפיים בארץ. קיימות רשימות שונות במקורות שונים וקשה מאד להכין רשימה מדויקת או לאמת את שלמותה ונכונותה. במקומות שונים היו מספר אתרי מעברה ולא ברור אם להגדירם כמעברה אחת או יותר. גם שמות המעברות אודות לפעמים בצורה שונה, או נקראו ע"ש הישוב הישראלי או הישוב הערבי שבסמוך לו שכנה המעברה.

לאור זאת, אין לייחס לרשימה זו ערך מדעי אלא רק "עוד רשימה" שתשמש את המעוניינים כמקור מידע.

הרשימה המצורפת מבוססת על המקורות הבאים:

1 ויקפדיה – המעברה

<https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%9E%D7%A2%D7%91%D7%A8%D7%94>

- 2 **מרים קצ'נסקי, "המעברות"**, מתוך: עולים ומעברות, 1948–1952, יד בן צבי, תשמ"ז, באתר מט"ח <https://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=12939>. בעבודה זו מצורפת מפה עם מיקום המעברות.
- 3 **אתרי מורשת** שונים שעלו בחיפוש באינטרנט, כגון: "נוסטלגיה", "המכלול", אתר הרב דרורי, פרסומים רשמיים שונים של ישובים וכן פרסומים בעיתונות.

הערות והתנצלות: למרות המאמצים הרבים שהושקעו הרשימה איננה מושלמת. ודאי ימצאו עוד מעברות שלא נרשמו מחוסר מידע. כפי שצוין לעיל, סביר שהרשימה אינה מושלמת ויש להתייחס אליה בהתאם. ככל שנגלה שינויים ותוספות נפעל לעדכון הרשימה.

תשומת ליבכם לרשימה הנוספת המפורסמת באתר, הכוללת רשימה ותוכן אלו, ממוינים לפי א'-ב', לנוחיות המחפשים שאינם בטוחים במיקום הגיאוגרפי של מעברה ספציפית.

איזור הצפון הגליל והעמקים

קריית שמונה חלסה - צורפה לקריית שמונה

ראש פינה - צורפה לראש פינה בשנת 1952.

נהריה - הוקמה ב-1950, פורקה בערך ב-1958.

כברי - מעברת **אשרת** - פורקה בשנת 1957.

מעונה (עירונית) - צורפה ל**תרשיחא** בשנת 1961 ואוחדה עם מעלות למעלות-תרשיחא בשנת 1963.

שפר - הוקמה בשנת 1950 כמעברה לעולים מתימן בצמוד ל**פרוד** ונקראה פרוד ב', פרוד עילית או פרדייה.

המעברה חוסלה בשנת 1953 ובמקומה הוקם מושב **שפר**.

טבעון : לאחר קום המדינה החלה העלייה הגדולה וברחבי קרית טבעון הוקמו שלוש מעברות עולים:

1 - מעברת טבעון, 2 - מעברת קרית עמל 3 - מעברת אלרואי.

באתר מעברת טבעון, כיום ליד מתנ"ס רמת טבעון, הוצב שלט המספר את סיפור המעברה. אתר זה נכלל באתרי השימור כזיכרון לתקופת העלייה ההמונית.

טבריה - בשנות ה-50 בזמן קליטת העלייה הגדולה, הגיעו עולים רבים במיוחד מעיראק, ממרוקו ומרומניה, ושוקמו בארבע מעברות שונות שנבדלו באופן המגורים, בדונים וצריפי עץ ופחונים. חיסול המעברות התחיל עם בניית

השיכונים במורדות ההר. ישנן עדויות קשות על חורף 1951 בו רבים מהצריפים לא עמדו ברוחות העזות, והותירו את תושביהן בחוסר כל במזג האויר הקשה.

מגדל

כדורי - פורקה בשנת 1957 .

עכו – מעברת נפוליאון

צמח - פורקה בשנת 1957 .

בית שערים או מעברת רמת ישי - פורקה בשנת 1954 .

שימרון - מוקמה מצפון לצומת נהלל. העולים עברו למגדל העמק ורמת ישי. המעברה פורקה בשנת 1958.

תל עדשים - פורקה בשנת 1954 .

מנסי - הוקמה ב-1951 בשטח כפר ערבי נטוש וצורפה למושב מדרך עוז בשנת 1966 .

עפולה - שלוש מעברות שהוקמו בחלקים שונים ומרוחקים זה מזה של העיר וסומנו באותיות א, ב ו-ג. הן פורקו

בסוף שנות החמישים.

יבניאל - הראשונה בארץ. הוקמה בשנת 1948 .

פוריה - פורקה בשנת 1952 .

טבריה - בשנות ה-50 בזמן קליטת העלייה הגדולה, הגיעו עולים רבים במיוחד מעיראק, ממרוקו ומרומניה, ושוקמו בארבע מעברות שונות שנבדלו באופן המגורים, בדונים וצריפי עץ ופחונים. חיסול המעברות התחיל עם בניית השיכונים במורדות ההר. ישנן עדויות קשות על חורף 1951 בו רבים מהצריפים לא עמדו ברוחות העזות, והותירו את תושביהן בחוסר כל במזג האויר הקשה.

צמח - פורקה בשנת 1957 .

זרעים או זרעין -במאי 1948 כבש כוח של חטיבת גולני את הכפר זרעין. על אדמות הכפר הקימו משוחררי הפלמ"ח שלחמו בזרעין את קיבוץ יזרעאל. בראשית שנות ה-50 פעלה במקום מעברה בשם מעברת זרעים (זרעין). היא פורקה בשנת 1956.

בית שאן - צורפה לבית שאן בשנת 1954 .

עין הנציב - פורקה בשנת 1954 .

נורית (נוריס) – ליד גדעונה.

איזור חיפה (עד סוף הכרמל, זכרון יעקב)

כורדני - בשטחה הוקם בהמשך בסיס צבאי, שסופח לשטחה של קריית מוצקין בשנת 1988

תל חנן - נשר - תל חנן צורפה לעיר נשר – ב 1964 נהרס הצריף האחרון של המעברה. תל חנן היא שכונה בעיר נשר שהוקמה בכפר הערבי בלד א-שיח, לאחר שנכבש על ידי כוחות ההגנה ב 24- באפריל 1948 ותושביו התפנו ממנו. השכונה נקראת על שמו של מפקד גדוד 21 בחטיבת כרמלי, חנן זלינגר, אשר נהרג ב 1- בינואר 1948 בפעולת תגמול של ההגנה כנגד הכפרים בלד א-שיח' וחואסה, שרבים מתושביו היו מהשותפים לטבח בתי הזיקוק. בשנותיה הראשונות של השכונה הוקמה בה מעברת צריפים בקטע שבין הרחובות "ברק", "דבורה" ו"דרך השלום" של היום. מעברה זו חוסלה ובמקומה נבנו שיכונים. תל חנן צורפה לעיר נשר. ב- 1964 נהרס הצריף האחרון של המעברה.

אחוזת – על הכרמל - שימשה כאולפן ללימוד השפה ולהקניית כלים להשתלבות בעבודה.

שער העלייה - סנט לוקס – היה מחנה הקליטה ומעבר לעולים שהגיעו מנמל חיפה. שם הונפקה להם תעודת הזהות הישראלית וקיבלו חיסונים שונים וכן ציוד בסיסי שכלל מיטה, שמיכות וכלי אוכל. המחנה נסגר בשנת 1962.

טירה צפונית - צורפה לטירת כרמל בשנת 1954 .

מחנה דוד – הוקמה עם סגירת "שער העליה". מיקומה היה מול חוף הכרמל והמגורים היו "בבדונים". במקומה נבנו שכונת מחנה דוד ששינתה את שמה ל"נווה דוד".

זיכרון יעקב - הוקמה דרומית ליישוב, השיכונים שנבנו הפכו לחלק מהיישוב.

כפר אתא – כללה לפחות שתי מעברות משני צידי הכביש לשפרעם. החלק מצפון לכביש יועד לציבור הדתי. במעברה הוקם בית ספר על שם לוחמי הגיטאות. מר זאב ברג מונה כמנהל בה"ס.

כפר חסידים א - 'צורפה לרכסים בשנת 1957.

כפר חסידים ב - 'צורפה לרכסים בשנת 1957.

מעין - במקומה נבנו בתי מגורים ובית ספר. בין רחוב רמב"ן חנה סנש ברחוב הבעל שם טוב.

עתלית – בשנת 1950 עתלית הוכרזה כמועצה מקומית. בשנת 1952 הוקמה בעתלית **מעברה** של כ-200 משפחות של יוצאי עיראק וצפון אפריקה. במקביל הוחל בהקמת שיכונים בעתלית עבור תושבי המעברה ובשנת 1955 הוכרז על חיסול המעברה עם מעבר תושביה לשיכונים בעתלית.

קריית חיים - בנייניה לא פורקו עד שנות התשעים ואז שימשה את העלייה מאתיופיה.

קריית נחום - צורפה ב-1951 קלטת עולים מרומניה פולין ועירק. היא צורפה למועצה המקומית קריית בנימין, וזו אוחדה ב-1965 לקריית אתא.

קריית שמואל

שפרעם או מעברת גילעם - צורפה לקריית אתא בשנת 1958.

איזור השרון

עירון - פורקה בשנת 1952.

פתח עירון - פורקה בשנת 1952.

קיסרי - צורפה לאור עקיבא בשנת 1953.

בנימינה - הוקמה ערב הקמת המדינה כ**מחנה עולים** בשטח "מחנה 101" של הצבא הבריטי, סמוך לתחנת הרכבת ולכביש 652 (הדרך לזכרון יעקב). במקום הוקמו "גבעת ישורון", "שכונת ורבורג" וחלק מאזור התעשייה. תחנת אוטובוס בשם "מעברת בנימינה" נותרה עד היום.

אגרובנק - הוקמה על בסיס בריטי לשעבר. צורפה לחדרה בשנת 1952.

ברנדייס - מעברת ברנדייס – הוקמה בסמוך לכפר ברנדייס (היום שכונה בחדרה) אשר אדמותיו נרכשו בשנות ה-20 על ידי **ניסן רוטמן** ובמימונה של הנדבנית היהודיה **מרי פלז (Fels)**. עם **העלייה** הגדולה של שנות ה-50 הוקמה בסביבה "מעברת ברנדייס" אשר לבסוף פורקה בראשית שנות ה-60 וחלק מתושביה הפכו לתושבי השכונה. "כפר ברנדייס", על שם השופט היהודי הראשון **בבית המשפט העליון של ארצות הברית**, **לואי דמביץ ברנדייס**.

גבעת אולגה -

הדר - צורפה להוד השרון בשנת 1953.

יציב - צורפה לקדימה בשנת 1957.

כפר נחמן - צורפה לרעננה בשנת 1958.

עמק חפר - בשנת 1957 הוקם במקומה היישוב אליכין.

פרדס חנה- כרכור - הוקמה בסמוך למחנה העולים בפרדס חנה בשטח מחנה צבאי בריטי לשעבר. מחנה העולים היה מן הראשונים שהוקמו ומן הגדולים בישראל.

קאקון נקראה גם "מעברת יכון" - הייתה בתחומי הכפר הערבי הנטוש קאקון. בשנת 1952 שונה שמה ליישוב "יכון" ובשנת 1964 המעברה פורקה.

שבות עם או מעברת בית ליד - שכנה באזור שבין צומת בית ליד לכפר יונה ומדרום לפרדסיה. כללה שש מעברות משנה שנבדלו זו מזו בצורת המגורים, אהלים, בדונים, פחונים וצריפים. מבני הציבור כגון בית הספר, מרפאות וכדומה מוקמו במבנים ישנים של מחנות הצבא שנותרו שם. השם "שבות עם" שניתן למעברה על ידי המינהל התבטל מעצמו כשתושבי המעברה עברו להשתכן בישובים שבסביבה - כפר יונה ופרדסיה וחלק גדול עבר לנתניה.

שער מנשה - עין שמר (מחנה העולים). המחנה הוקם במהלך מלחמת השחרור בשטח מחנה צבאי בריטי לשעבר בשם **מחנה עין שמר**. רוב יושבי המחנה עלו מתימן במבצע מרבד הקסמים. מאוחר יותר הוקם במקום כפר לקשישים ובתחילת שנות ה-60 הוסב למרכז לבריאות הנפש שער מנשה.

תל מונד - פורקה בשנת 1954. הוקמה מועצה מקומית תל-מונד הכוללת גוש המכיל מספר ישובים ביניהם כפר הס, חרות, עין ורד ועוד.

איזור גוש דן

שיך מוניס – זה היה למעשה שימוש ברכוש הנטוש של הכפר שיח' מואניס ששכן בראש רכס כורכר. הכפר ננטש מתושביו על פי דרישת צבא השחרור הערבי ונכבש ללא קרב במלחמת השחרור. שטחי הכפר עברו לרשות המדינה. במקום התיישבו פליטים יהודים שהגיעו בגל העלייה כמאגר דירות זמין. המקום הפך לשכונה של עולים ותושבים דלי אמצעים, בתנאי מגורים דלים, בלא חשמל ועם קשיים באספקת המים. בתשתית ומפגעי תברואה חמורים. משנת 1952 ואילך התושבים הועברו לשכונות החדשות שנבנו בסביבה כגון תל ברוך ורמת החייל ושאר השטח יועד לשימוש מחנות צבא ולבניית אוניברסיטת תל אביב, פארק הירקון וגני הושע.

יד-המעביר- נווה-שרת - מעברה זו הוקמה בשנת 1950 על ידי הסוכנות היהודית כ**מעברת צריפים** עירונית על בסיס רעיון ההקמה של מחנות מעבר זמניים שנשענו על היישובים הוותיקים. מיקום המעברה בצדו המזרחי של עבר הירקון על קרקע ממשלתית אפשר להקימה במהירות, בלא תיאום עם רשות מקומית כלשהי, אך במחשבה שהיא תתבסס על תל אביב ורמת גן כמקור פרנסה ואספקת שירותים בסיסיים. מעברה זו לא היתה היחידה באזור זה, שכן עוד שתי מעברות קטנות יותר הוקמו כקילומטר צפונה, לצד הכפר הירוק. במעברת יד-המעביר נסללו דרכי עפר והוקמו צריפים שעל פי אומדן 1953 שוכנו בהם כ-4000 תושבים. בגלל הייתה מעברת צריפים היא פונתה רק אחרי שנת 1959 בגלל שהעדיפו לפנות קודם מעברות אהלים, בדונים ופחונים.

גוש גלילות הרצליה

גלילות - ג'ליל - המעברה הוקמה על הכפר הערבי הנטוש אג'ליל. מעברת ג'ליל נקראה רשמית "מעברת גלילות". בשנת 1954 המעברה צורפה להרצליה. בשנת 1960 פורקה המעברה סופית - תושבי המעברה שוכנו בשיכונים שנבנו בהרצליה והשטח נשאר בתחומי הרצליה. על חלק מאדמות הכפר שבתחומי רמת השרון הוקם המרכז המסחרי "רב מכר" ובו מתחם בתי הקולנוע סינמה סיטי. כמה מבתי הכפר נותרו על תילם בתוך המחנה הצבאי גלילות.

סידנא עלי - הייתה בתחומי הכפר הערבי הנטוש אל-חרמו נקראה גם רשף (על שם חורבות אפולוניה - ארסוף הסמוכות) ואחר כך נוף-ים. חלק מהשכונה נוף ים בהרצליה צורף להרצליה בשנת 1952.

נחלת עדה - צורפה להרצליה בשנות ה-50. בתיה פורקו בתחילת שנות האלפיים ובנו במקומם בניינים חדשים, רחוב אלחריזי.

רמת השרון - הכפר הירוק - מורשה

ברמת השרון הוקמה מעברה מול הכפר הירוק בצד המזרחי של הכביש. מעברת **הכפר הירוק** - צורפה ל**רמת השרון** בשנת 1954.

בשלב הראשון הוקמו אוהלים למגורים וצריפי עץ למתן שרותים ציבוריים. לאחר שהוקם המודל הראשון והיה צורך לקלוט עוד עולים, שבאו בזרם בלתי פוסק, הוקמו עוד שתי מעברות, שגבולן הגיע עד כביש גהה (היום צומת מורשה). במעברה א' שוכנו העולים באוהלים, במעברה ב' ו-ג' כבר "שופרו" תנאי הדיור והעולים שוכנו בפחונים ובבדונים. אמנם גם במעברות אלה שוכנו המבוגרים באוהלים, אולם בדיור "המשופר" זכו לגור משפחות עם ילדים קטנים ואנשים חולים. בסך הכל הגיע מספר שוכני המעברות לכ- 5000 נפש.

גוש המעברות שבין הצמתים מורשה למסובים

ראש העין - היישוב התפתח על בסיס **המעברה** של עולים מ**תימן** שעלו לישראל במבצע האווירי "על כנפי נשרים". בשנים 1949–1950 התיישבו עולים מתימן בקרבת המחנה הבריטי בראש העין, סביבו הוקמו 1,500 אוהלים. נראה שבמעברה שהו כ- 35,000 עולים. הקשיים ששררו במדינה חלו גם על שירותי הבריאות, החינוך והרווחה במחנות העולים. תקופה זו הותירה פצעים פתוחים בחברה הישראלית עקב מחלות ומוות של ילדים, פרשה שמכונה "**ילדי תימן**".

מחנה ישראל - בשטח מחנה צבאי בריטי בשטח התעשייה האווירית - ופורקה רשמית ב-1965.

עמישב - הוקמה כמעברה ביוני 1951 ונקראה בראשיתה "מעברת פתח תקווה". ראשוני המתיישבים במעברה היו עולים חדשים מעיראק, שהיוו לאחר מכן כ-85% מהתושבים. אחר-כך באו עולים מפרס, רומניה, אפגניסטן ותימן. עד סוף שנת 1952 הוחלפו כל האוהלים במקום בצריפים שהושכרו לתושבים על ידי עמידר. מעטים מהתושבים עברו לגור במקומות אחרים ואל המעברה הגיעו תושבים נוספים ממעברות אחרות. [2] באמצע 1953 החליטה ועדת השמות הממשלתית לקרוא לה **עמישב** לציון נס קיבוץ הגלילות. בתחילת 1955 התגוררו במעברה כ-8,000 תושבים, בצריפים דולפים וללא חשמל.

בני ברק – תל גיבורים - בשנות ה-40 נרכשו חלק מאדמות הכפר הערבי ג'מאסין א-שרקי על ידי יהודים אמידים מאוסטריה וגרמניה ובנו שם בצד הכפר הערבי וילות שהשקיפו על נחל הירקון. במלחמת העצמאות ננטש הכפר הערבי ונכנסו עולים להתגורר בבתי הכפר. לאחר המלחמה הורחבה השכונה על ידי הסתדרות העובדים הלאומית ונתנו לה את השם "תל גיבורים" על שם גיבורים היסטוריים של עם ישראל. בשנות ה-50, מצפון לשכונה "תל גיבורים", נבנתה מעברת אוהלים לשיכון עולים ב"עלייה הגדולה". מאוחר יותר הוקמו בה שיכונים שנקראו שיכון עממי והיא קלטה עולים רבים מצפון אפריקה. בשנות ה-60 נוספו לה בתים פרטיים רבים והעיר החלה לקלוט לשכונה תושבים חרדים.

פרדס כץ - בשנת 1949 הוקמה **מעברה** בשכונה **פרדס כץ** – שבשטח העירוני של בני ברק - במעברה זו גרו כ-300 משפחות שרובן התגוררו בצריפונים. השכונה קרויה על שם מייסדה, חיים משה כ"ץ. שרכש **פרדס** בשנת 1926 בשטח 173 דונם על אם **הדרך** מתל אביב ל**פתח תקווה**,

קרית אונן – היישוב הוקם בשנת 1939 כיישוב חקלאי על אדמות שנרכשו מכפר עאנה ובאל-ח'ירייה. בשנת 1950 הוקמה בעיר מעברה גדולה שאיכלסה בעיקר את עולי עיראק, רומניה, תימן וצפון אפריקה. באותה שנה היישובים כפר אז"ר והקיבוץ העירוני רמת אפעל הצטרפו לכפר אונן במסגרת מועצה אזורית אונן.

פרדס רוזנבלום – גבעת שמואל – במאי 1944 נרכשו אדמות בשטחי הגבעות של הכפר "אבן אבראק" שממזרח לבני ברק (מקור שמו ביישוב העתיק בני ברק, שהיווה מרכז תורני חשוב בתקופת התנאים). עולים מרומניה הקימו במקום יישוב עירוני על שם שמואל פינלס, מנהיג ציוני ברומניה.

עם עלייתן של קבוצות עולים נוספות - מעיראק, סוריה, בולגריה, איראן, פולין, רומניה ומצרים - נבנתה שם מעברה, בתחילת שנות הששים חוסלה המעברה.

מסובים - חיריה - נקראה גם "כפר המסובים" - הוקמה על שטח הכפר הערבי הנטוש אל-ח'יריה. היא פורקה רשמית ב 1972-. חלקה סופח לרמת גן וחלקה לרמת אפעל

אור יהודה - כפר ענא א' וכפר ענא ב' - הוקמו בשטח הכפר הערבי הנטוש כפר עאנה. הן צורפו בשנת 1955 למועצה המקומית אור יהודה.

סקיה א' וסקיה ב' - הוקמו על שטח הכפר הערבי הנטוש סאקיה וצורפו לאור יהודה בשנת 1957^[13]

ראשון לציון - הוקמה בסמוך לעיר עם הקמת המדינה. העיר נוסדה בשנת 1882 ביוזמת ועד חלוצי יסוד המעלה כאחת ממושבות הברון ונבנה שם היקב הידוע. בניית המעברה בסמוך לעיר היתה במטרה לאפשר קליטה ומקומות עבודה בסיוע המנגנון העירוני. שוכנו במעברה בעיקר עולים ממדינות ערב שהועברו לאחר מכן לשיכונים.

בת-ים היא שיכון עולים שהוקם ליד העיר בת-ים וחדל להתקיים בשנת 1953. בשיא צפיפותה הכילה המעברה כ-3000 משפחות שחיו באוהלים ובהמשך בצריפונים. שלוש שנים לאחר סגירתה בשנת 1957, לאחר "מבצע קדש", הוקמה במקום מעברה נוספת לשיכון 2,000 משפחות יהודיות ממצרים.

חולון - המעברה פורקה בשנות ה-70 המוקדמות.

איזור השפלה ומישור החוף הדרומי (מקו לוד באר יעקב - עד לקו אשקלון באר שבע)

לוד

רמלה

באר יעקב - נקראה גם "מעברת חוטר" צורפה לבאר יעקב בשנת 1965

רחובות - הוקמה מזרחית לשכונת "אושיות" ברחובות בשטח מחנה צבאי בו ישבה מפקדת חטיבת "גבעתי" במלחמת העצמאות. כיום השטח הוא חלק מרחובות. מעברת רחובות חולקה לארבעה חלקים - א' ב' ג' ד'. בהתחלה בשנת 1950, במחנה א היה בית הספר וכל האוהלים סודרו בשורות. הגבול היה מימין לצומת שכונת אפריים כביש יבנה עד לפסי הרכבת. לאחר שנתיים בנו צריפים אחרי פסי הרכבת עד לגבעת הכלניות לפני אבן גבירול (קובבה). את האנשים העבירו לצריפים ואת האוהלים פירקו. בית הספר נשאר שם עד שנת 1959.

הרמה - הוקמה מזרחית לשכונת "אושיות" ברחובות בשטח מחנה צבאי בו ישבה מפקדת חטיבת "גבעתי" במלחמת העצמאות. היא היתה חלק מרחובות.

זרנוקה א' וזרנוקה ב' - הוקמו על שטח הכפר הערבי הנטוש זרנוקה. צורפו לרחובות בשנת 1957.

עקיר ועקיר החדשה - הוקמו על שטח הכפר הנטוש עאקיר וצורפו לכפר עקרן בשנת 1953 ו-1958.

גבעת ברנר - צורפה לקריית עקרן בשנת 1955.

נס ציונה - במהלך **שנות ה-50** קלט היישוב **עולים מצפון אפריקה ואירופה**. במקום הוקמה גם מעברה לעולים ממדינות שונות ובעיקר **מעיראק**. העולים התיישבו בתחילה בבתי הערבים ובמתקנים של הצבא הבריטי ולאחר מכן בשכונת צריפים של **עמידר** ושכונות בלוקונים וצריפונים. בספטמבר 1949 הוקמה בנס ציונה מועצה מקומית.

גדרה - היא **מעברה** אשר הוקמה בקרבת המושבה **גדרה** בשנת **1950** לשם קליטת עולים שעלו לארץ ישראל **בשנות ה-50** מארצות שונות. בתחילת שנת 1950 שיכנה הסוכנות היהודית את עולי העלייה ההמונית הראשונה לגדרה. כשבעים משפחות שוכנו בבתיים בכפר הערבי הנטוש קטרה אשר נמצא בסמוך למושבה. משפחות אלה הגיעו לארץ במסגרת מבצע "על כנפי נשרים".

יבנה - נקראה גם "מעברת יוחנן" פורקה בשנת 1959.

אשדוד ים - שכנה בקצה הצפוני של העיר אשדוד. היא פורקה בשנת 1959.

אשדוד א' - פורקה בשנת 1953. במקומה הוקם מושב בית עזרא.

מסמיה - נחל שורק - בשנת 1958 הוקם במקומה היישוב בני ע"ש. שם האיזור שונה ל"משמיע שלום" – וצומת ראם.

קסטינה - צורפה לקריית מלאכי בשנת 1951.

קריית גת - הוקמה בשנת 1954 וצורפה למועצה המקומית קריית גת.

שחריה - הוקמה בשנת 1956 כ-4 קילומטרים מזרחית למעברת קריית גת.

ירושלים ואיזור ירושלים

בית וגן - ירושלים

הר טוב - בית שמש. הר טוב, הייתה מושבה בגבול השפלה והרי ירושלים, צפונית ובסמוך לבית שמש של ימינו. הר טוב פונתה במלחמת העצמאות במאי 1948 ולא הוקמה מחדש. על אדמות הר טוב בדצמבר 1950 הוקמה

מעברת האסבסטונים

מעברת האקדמאים - חוקר גילה שתי מעברות לא מוכרות בתולדות ירושלים. שהוקמה בצפון תלפיות ב-1952.

המעברה יועדה לקליטת אוכלוסיה מבוססת ומשכילה ומכאן כינויה (הארץ ניר חסון 01.03.19)

מעברת הרטוב. בשנת 1953 שונה שם המעברה ל**בית שמש**.

מעוז ציון -קסטל - מעברת הקסטל הוקמה על רכס הגבעות בו שכן הכפר הערבי הנטוש אל-קסטל. ב-1948 התנהל

באזור זה אחד הקרבות הקשים בדרך לירושלים. ב-1950 הכשירה המדינה שטח מדרום לגבעה. **הוצבו ארבע מאות**

צריפים עשויים מפח, בכל פחון חדר אחד עם חלונות ודלת כניסה. שורות ארוכות של צריפים ניצבו על שטח פרוץ

לארבע רוחות השמים. בין השורות הותקנו שירותים וברזיות.

מעברת קרית יובל

מקור חיים - הוקמה בירושלים בשנות ה-50 כמעברה לעולים, שפורקה בסוף שנות ה-60. המעברה הוקמה בסמוך

לשכונה הוותיקה "**מקור חיים**" על שם **חיים הכהן מחרקוב** אשר מכספו נרכש חלק ניכר מקרקעותיה.

עין כרם הוקמה ב-1949 לרגלי הר הרצל, על חורבות כפר נטוש. הפנו לשם עולים חדשים מתימן שבקשו לגור

בירושלים, על כן קיבלה את הכינוי ואדי התימנים, או מעברת האסבסטונים. בוסתני הפרי ומרחבי הטבע גרמו

לתושביו להתאהב במקום. הגיעו גם עולים מארצות אחרות. בשנת 1952 צורפה לירושלים.

תלפיות - בדרום ירושלים. הוקמה ב-1948. המעברה מוקמה ממערב לשכונת תלפיות, בסמיכות לרחובות דרך

חברון ודרך בית לחם, במקום מחנה בריטי. העולים שהתגוררו במעברה הגיעו מרוקו, פרס, רומניה ופולין אך עיקרם

באו מעיראק וכורדיסטן.

מעברות הדרום והנגב (מקו אשקלון – באר שבע ועד לאילת)

אשקלון - שלוש מעברות הוקמו בתוך אשקלון ובצמוד לה בין השנים 1950 ו-1952.

גבים דורות - צורפה לשדרות בשנת 1955.

סעד תקומה - פורקה בשנת 1952.

עזתה - שינתה שמה לנתיבות בשנת 1960

חלץ – חוליקאת - היישוב הוקם בשנת 1950 כ **מעברה** על ידי עולים מתל **תימן** / בסמוך לכפר **חוליקאת** | **משלטי**

חוליקאת. בנובמבר 1950 ישבו במעברה 92 משפחות.

באר שבע - חצרים הוקמה בשנת 1950 סמוך לבאר שבע. המעברה פורקה באוקטובר 1957 ואחרוני תושביה

הועברו לדירות קבע בבאר שבע.

תל ירוחם - צורפה לירוחם בשנת 1952 .

אילת – מקטעי עיתונות מסתבר שהייתה באילת מעברה, אך לא מצאנו עדות כתובה על כך.